

İKİNCİ/YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖYKÜ KULLANIMI: *VERGİ İTİRAZI* NASIL YAPILIR?*

*Derya DEVRİMSSEL***

Öz: İkinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretim materyali olarak edebî metinler önemli bir yer tutmaktadır. Dil öğretiminde dilin nasıl işlevsel bir hâle geldiği metin bağlamı ile daha iyi anlaşılmaktadır. Anlatı metinlerinden biri olan öykünün ikinci/yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde; okuduğunu anlama, eleştirel düşünme, yaratıcılık, problem çözme vb. becerilerini olumlu yönde etkileyebileceği düşüncesinden hareketle bu çalışmada Muzaffer İzgü'nün Bando Takımı kitabında yer alan "Vergi İtirazı Nasıl Yapılır?" adlı öyküsüne yer verilmiştir. Bu öykü, C1 düzeyi kazanımları çerçevesinde ele alınmış olup Todorov'un öykü çözümleme yöntemi uygulanmıştır. Bu çözümlemenin amacı öğrencilerin öykü unsurlarının özelliklerini fark ederek okuduklarını anlamalarına ve eleştiri yapabilmelerine yardımcı olmaktır. Çalışmanın sonucunda bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Edebiyat, edebî metin, anlatı metni, öykü, ikinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretimi.

The Use of Literary Texts as Materials in Teaching Turkish as a Second/Foreign Language: How Do You File a Tax Appeal?

Abstract: Literary texts are significant as instructional materials in teaching Turkish as a second or foreign language. The functional nature of language in the learning process is better understood within the context of texts. Based on the idea that short stories, as a type of narrative text, can positively impact second/foreign language learners' skills in the target language—such as reading comprehension, critical thinking, creativity, and problem-solving, this study examines the short story How to File a Tax Appeal? From Muzaffer İzgü's book Bando Takımı. This story has been analyzed within the framework of C1-level learning objectives using Todorov's narrative analysis method. The primary aim of this analysis is to help learners recognize the characteristics of narrative elements, thereby enhancing their reading comprehension and ability to critically evaluate texts. The study concludes with several recommendations.

Keywords: Literature, literary text, narrative text, short story, teaching Turkish as a second/foreign language.

* Atıf Bilgisi / Citation: Devrimsel, D. (2026). İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öykü Kullanımı: *Vergi İtirazı Nasıl Yapılır?*. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (10), 7-24.

Geliş ve Kabul Tarihleri / Date of Arrival and Date of Acceptance: 03.12.2024-18.02.2026

Bu makale Turnitin benzerlik programı ile kontrol edilmiştir. / This article was checked with Turnitin.

Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar / The authors provide the following information

Araştırma ve Yayın Etiği / Research and Publication Ethics: Bu çalışmada Committee on Publication Ethics (COPE) kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur.

Yazarların Katkı Oranı / Authors' Contribution Rate: Bu makale tek yazarlıdır.

** Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Özel Irmak Okulları. E-posta: deryadevrimsel@gmail.com, ORCID: 0009-0004-7106-8261

Giriş

Dil öğretiminde edebî metinler hem öğretim programlarında yer almaları ile hem de derslerdeki kullanımlarıyla öğrencilerin dil becerilerini geliştirmesi ve hedef dilin kültürel zenginliklerini içermesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Dil öğretimi geleneği ve yabancı dil öğretiminin tarihçesi incelendiğinde, ilk uygulamaların büyük ölçüde; tarihî, dinî, hukukî, felsefî, edebî vb. türden metinleri anlamaya dayalı olarak geliştiği görülmektedir. Özellikle dilbilgisi-çeviri yönteminin hâkim olduğu dönemlerde ve sonrasında sözel iletişim becerilerini esas alan yöntemlerin ortaya çıkışına kadar dil öğretimi, büyük ölçüde metinler üzerinde tercüme yoluyla ve birtakım dilbilgisel yapıların çözümlenmesi yoluyla kural öğretimi biçiminde yapılagelmiştir.

Dil öğretiminin modern döneminde işitsel-dilsel yöntem ve doğrudan yöntem gibi sözel iletişimi esas alan yöntemlerle birlikte yazılı metinlere verilen önemin azaldığı söylenebilir. Ancak 1980’lerde Krashen’in öncülük ettiği doğal yaklaşım ve sonrasında gelişen iletişimsel yaklaşım ile özgün metin tekrar gündeme gelmiş ve önem kazanmıştır. Çünkü Krashen’in varsayımına göre dil öğrencisine anlaşılabilir girdi (comprehensible input) sağlamak veya anlaşılabilir girdi fırsatları oluşturmak için otantik materyaller sunmak oldukça önemlidir. İletişimsel yaklaşımda ise Hymes’in ortaya attığı “iletişimsel yeti”nin gelişebilmesi için öğrencilerin hedef dilin ana dili konuşurlarıyla doğal iletişim ortamlarında, gerçek bağlam ve doğal dilsel örneklerle karşılaşması telkin ediliyordu¹. Gerek Krashen’in anlaşılabilir girdi varsayımı gerekse iletişimsel yeti ikinci/yabancı dil öğretiminde özgün metinleri tekrar gündeme getirmiştir. Özellikle işitsel-dilsel yöntemde yaygın olarak kullanılan yapılandırılmış alıştırmalar, süreci monoton hale getirmekte ve bu sıkıcı etkinlikler, öğrencileri de öğrenmeyi eğlenceli ve ilgi çekici kılmak için ders kitabı dışında yeni araç-gereçler aramaya yöneltmiştir (Türker, 1991, s. 299). 1980’lerden sonra ikinci/yabancı dil öğretiminde edebiyata olan ilgi artmış ve edebî metinler günümüzde dil öğretimi programlarının ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Edebî metinlerin öneminin artmasının tek nedeni dil öğretimi ve kültürel etkileşimdeki kullanışlı olmasını değil aynı zamanda değişen öğretim yöntemiyle de öğrencileri birer sosyal aktör yapma konusundaki işlevselliğidir.

Edebiyatın ve edebî metinlerin dil öğretimi sınıflarında kullanımı günümüzde oldukça yaygındır. Çünkü edebiyat aynı zamanda doğal dil ortamından izole edilmiş ikinci/yabancı dil sınıflarında, öğrencilere otantik öğrenme deneyimleri

¹ Khatib, Rezaei ve Derakhshan (2011, s. 201), İletişimsel Dil Öğretimi’nin ortaya çıktığı dönemde edebiyatın ihmal edildiğini ve gerçek yaşamda daha pratik ve görünür olan diyaloglarla konuşmalara daha fazla önem verildiğini iddia etmektedir. Ancak bu görüşü destekleyen kanıt yoktur.

sağlayabilmektedir. Konuyla ilgili olarak dil öğretimi süreçlerine edebiyatı dâhil etmenin ve ikinci/yabancı dil sınıflarında edebî metinlerle dilsel girdi oluşturma'nın öğrenme başarısını olumlu yönde etkilediğini savunan ve kanıtlayan araştırmalar bulunmaktadır².

Teorik olarak, edebiyatın dil öğretiminde kullanılması otantik materyal, kültürel zenginleşme, dil gelişimi ve kişisel gelişim açısından yararlıdır (Collie ve Slater, 1987, ss. 3-6). Her şeyden önce metinler öğrencilerin ilgisini çekmek, onları motive etmek, hedef kültür (ler)le daha kolay ve samimi ilişkiler kurabilmelerini kolaylaştırmak için kullanılabilir (Lazar, 1993, ss. 15-19). Edebî bir metin, belirli dilbilgisi noktalarının ve/veya sözlüksel unsurların örneklerini sunmak için kullanılabilir. Daha iddialı bir şekilde, öğretmenler ileri düzeydeki öğrencilerden metnin üslup analizine girmelerini isteyebilir (Bibby ve McIlroy, 2013, s. 19). Diğer taraftan edebiyat, öğrencilerin kendi kültürlerinden farklı diğer kültürleri, toplumları, ideolojileri anlamalarını ve değerlendirmelerini sağlar, kişisel ve entelektüel gelişimi teşvik eder (Carter ve Long, 1991, ss. 2-4). Hem temel dil becerilerini (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) hem de dil bileşenlerini (yani kelime bilgisi, dilbilgisi ve telaffuz) öğretmek için bir teknik olarak edebiyatın kullanılması, günümüzde yabancı dil öğrenimi ve öğretimi alanında oldukça popülerdir (Pourkalhor ve Kohan, 2013, s. 52).

Littlewood edebiyatı sınıf içi öğrenme süreçlerine dahil etmenin önemini şöyle vurgulamaktadır:

Sınıfta dil öğretiminin en büyük sorunu, dil için otantik bir durumun yaratılmasıdır. Tüm dil sınıfları, özellikle ana dili İngilizce olan toplulukların dışındakiler, doğal dili üreten olay ve durumların bağlamından izole edilmiştir. Edebiyat bu sorunun üstesinden gelebilir çünkü edebî eserlerde dil kendi bağlamını oluşturur. Dilin yarattığı olaylara baktıkça okurun içinde bulunduğu gerçek durum önemsizleşir. Bu olaylar, sırayla, kitabın dili için bir durum bağlamı yaratır ve onun yapay sınıf durumunu aşmasını sağlar (2000, s. 179).

Edebiyat, gerek ikinci/yabancı dil sınıflarında gerekse sınıf dışı öğrenme ortamlarında genellikle edebî metinler aracılığıyla kendini göstermektedir/yer almaktadır. Edebiyat öğrencilere hedef dilin kültürünü deneyimleme fırsatı oluşturabileceği gibi dilin gerçek kullanımının nitelikli örneklerini sunar. İkinci/yabancı dil öğretiminde edebî metin kullanımına ilişkin bir dizi neden olduğunu vurgulayan araştırmacılar ve yine edebî metinleri öğretim materyali olarak kullanmanın ikinci/yabancı dil öğrenimi sürecini kolaylaştırdığını bununla

² Bu çalışmalar için bk. (McKay, 1982; Oster, 1989; Brumfit ve Carter, 1986; Erkaya, 2005; Carter, 2007; Khatib, Rezaei ve Derakhshan, 2011; Bibby ve McIlroy, 2013).

birlikte öğrenme başarısını arttırdığını kanıtlayan araştırmalar bulunmaktadır³.

İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Kullanımı

Metin kavramı için farklı tanımlamalar bulunmaktadır. “Metin her şeyden önce tutarlı bir bütün, dilsel öğelerle kurulmuş, ‘ilerleme’, ‘süreklilik’ ve ‘yineleme’ gibi süreçlerden oluşmuş bir yapıdır. Metinde her öge birbiriyle ilişkilidir ve birbirine kenetlenmiştir. Bir başka deyişle, anlatsal ya da anlamsal bir öğenin değeri öteki öğelerle arasındaki ilişkilere göre tanımlanır. Kaldı ki, “metin” sözcüğünün Hint Avrupa dil ailesinden geldiği ve köken olarak “texere”, “dokumak” eylemini gösterdiği bilinmektedir. Dokunmuş bir metin olarak metin, onu oluşturan öğelerden ayrı ele alınamaz” (Öztokat, 2005, s. 22). Günay ise metni şöyle tanımlamaktadır: “Metin (Lat, textus (dokuma)> texere: dokumak), belirli bir bildirim bağlamında ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünüdür. Bir başka deyişle, bildirişim değeri taşıyan, eyleme yönelik devingen bir bütündür.” (Günay, 2007, s. 44). Metin dilbilimi ise metin kavramı, metinlerin sınıflandırılması, metin analizi, metin üretme ve oluşumundaki bilişsel sorunları inceleyerek tümcelerın anlamsal ve çizgisel olarak nasıl bir bütün oluşturarak metin niteliği taşıdığını bulmaya çalışmaktadır (Aşkın Balcı, 2018, s. 35). Metin dilbilimi yardımıyla analiz edilebilen yazılı metinler ise işlevlerine göre farklı şekillerde sınıflandırılır. Yazılı metinler genel olarak “Edebî Metinler” ve “Öğretici Metinler” olarak ikiye ayrılır. Edebî metinler düz yazı (nesir) ve şiir (manzum) olmak üzere ikiye ayrılırken öğretici metinler; bilimsel metinler, tarihi metinler, felsefi metinler, kişisel hayatı konu alan metinler, gazeteyle ilgili metinler olarak çeşitli sınıflara ayrılmaktadır. Brinker metinlerin işlevini dikkate alarak metinleri 6 türe ayırmaktadır:

- a) Bilgi veren metinler (örneğin haber, eleştiri, tenkit metinleri vs.)
- b) Çağrı işlevi olan metinler (örneğin reklam, yorum, yasa, dilekçe, başvuru metinleri vs.)
- c) Yükümlülük getiren metinler (örneğin sözleşme, garanti belgesi, vaat içeren metinler vs.)
- d) İlişki kurmayı amaçlayan metinler (örneğin teşekkür, başsağlığı, taziye, tebrik, kartpostal metinleri vs.)
- e) Beyan edici, bildirme amaçlı metinler (örneğin vasiyetname, tayin belgesi vs.)
- f) Edebî metinler (örneğin şiir, roman vs.) (Brinker, 1992, s. 104).

³ Bu çalışmalar için bk. (Brumfit ve Carter, 1986; Gajdusek, 1988; Marckwardt, 1978; Marquardt, 1967; Marshall, 1979; McConochie, 1985; McKay, 1982; Oster, 1985; Povey, 1979; Spack, 1985; Widdowson, 1979).

Brinker'in yukarıdaki sınıflandırmasının yanı sıra ikinci/yabancı dil öğretiminde metinlere dair daha işlevsel bir sınıflandırma da Maley ve Prowse tarafından geliştirilmiştir. Onlar metinleri genel olarak bilgilendirici (anlatısal olmayan) ve imgesel (anlatı) olmak üzere ikiye ayırmaktadır (Maley ve Prowse, 2013, s. 166).

Tablo 1. Okuma Metni Türleri

Bilgilendirici Metinler	Anlatı Metinleri
Gönderimsel (dış dünyaya)	Sunumsal (iç dünyaya)
Bilgi	Hayal gücü
Öngörülebilir	Öngörülemez
Belirsizlik içermez	Çoklu anlamlar

Edebî metinler öğretici, bilgilendirici metinlerden farklı olarak sunumsal, hayal gücü içeren, öngörülemez ve çoklu anlamlar üretilen anlatı metinleridir. Edebî metinleri dil öğretimi sınıflarında kullanmak, öğrencilerin öğrendikleri dil hakkında daha fazla farkındalık kazanmalarını sağlayabilir, birçok farklı durum ve bağlamda uygulayabilecekleri beceri ve stratejiler geliştirmelerine yardımcı olabilir, ilgilerini ve motivasyonlarını artırabilir ve dil öğrenimini daha eğlenceli ve değerli bir deneyim hâline getirebilir (Daskalovska ve Dimova, 2012, s. 1186).

Dil ve edebiyat derslerinin etkililiğinde ve verimliliğinde seçilen öğretim materyallerinin uygunluğu belirleyicidir. Öğreticilerin edebiyat yoluyla dil öğretiminde öğretim sürecini verimli kılmak için bazı faktörleri göz önünde bulundurmaları gerekir. Bunlardan ilki, dil öğretimi hedefinin öğrencilerin beklenti ve taleplerine dayalı olarak tanımlanmasıdır. İkinci olarak, dil öğretimindeki uygun yaklaşımın seçilmesidir. Üçüncüsü ise öğretim amaçlarıyla ilgili edebî metinlerin seçilmesidir (Babae ve Yahya, 2014, s. 80). İkinci/yabancı dil öğretiminde kullanılacak bir metin her şeyden önce öğrencilerin düzeyine uygun olmalıdır. Bununla birlikte metin seçiminde dikkate alınması gereken bir dizi kriter bulunmaktadır. Lazar'a göre metinler öncelikle, öğrencilerin kültürel ve edebî arka planlarına ve dilsel yeterliliklerine uygun olmalıdır. Öğrencilerin metne karşı ilgileri ve erişim düzeyleri aynı zamanda motivasyonlarını da etkileyebilmektedir. İkinci/yabancı dil öğretiminde metin seçiminde dikkat edilmesi gereken diğer kriterler ise; metinlerin kullanılabilirliği, uzunluğu, öğretim programına veya müfredata uygunluğu (Lazar, 1993, ss. 53-55), etkinlik ve görev tasarımı açısından işlevselliği sayılabilir.

Yabancı dil öğretiminde, metin seçimindeki kriterler değerlendirildiğinde en sık kullanılan edebî metinlerin başında ise öykü türünün geldiği söylenebilir. Öykünün, anlam çözme, eleştirel düşünme, analitik çözümleme gibi birtakım

zihinsel becerileri geliştirmeye katkı sağladığını ortaya koyan çalışmalar da vardır. Duke daha 70'li yıllarda öykünün İngilizce sınıflarında oldukça yaygın kullanılan bir tür olduğunu vurgulamaktadır:

Öğrenciler, öyküyü tüm edebî türler arasında en ilgi çekici türlerden biri olarak görürler; öğreticiler ise, öykülerin genellikle diğer türlerden daha fazla motivasyon sağladığı ve öğrencilerin ilgisini daha fazla çektiği konusunda hemfikirdir. Öykülerin kısalığı, onları sınıf tartışması için ideal kılar ve her düzeyden okur, ilginç bir öyküyü tek bir ders süresi içinde okumayı bitirebilir. Belki de hepsinden önemlisi öykünün, öğrencilerin edebiyattaki çok çeşitli unsurlarla derinlemesine ilgilenmesine olanak sağlamasıdır (1974, s. 62).

Kısalığı, kurguya dayalı oluşu, sözdizimsel ve dilbilgisel dizilime ilişkin bazı özellikleri, dil öğretimi sürecinde öyküyü cazip kılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve öğrenimi için yazınsal türlerden öykünün özellikle kısalık ve buna koşut olarak zaman, mekân ve kişi sayısının kısıtlı olması ile tek bir olay etrafında gelişen kurguda sonuca hızlı ve etkileyici bir şekilde ulaşılması gibi bazı kuramsal özelliklerinden dolayı sınıf içi kullanımlara elverişli olduğu ve özgün malzemelere zengin bir kaynak oluşturduğu gözlemlenmiştir (Aşçı ve Topçu Tecelli, 2020, s. 205). Bu nedenlerle çok tercih edilen türlerden biri olan öykü kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalarda özgün/otantik (authentic) ve uyarlanmış (modified/adapted) olmak üzere iki tür metin yaklaşımı öne çıkmaktadır. Bazı çalışmalarda seçilen öyküler birtakım dilbilgisel müdahalelerle hedef kitlenin dil yeterlilik seviyesine uyarlanmıştır⁴. Bazı çalışmalar öykülerin metin değiştirim teknikleriyle yeniden oluşturulmasını (Özmen, 2019), bazıları ise öykülerin metin değiştirim teknikleri ve dilbilgisel müdahalelerle düzeylere uygun hâle getirilip söz konusu değiştirim işlemine tabi tutulan öykünün aynı zamanda okuduğunu anlama başarısına etkisini test etmiştir (Demirel, 2019; Bilgiç, 2021). Ancak gerek okuma, dinleme, konuşma ve yazma gibi temel dil becerilerinin öğretiminde gerekse dilbilgisi, sözcük bilgisi, telaffuz gibi dil alanlarının öğretiminde, öğrenci başarısını etkileyen çeşitli faktörler vardır. Örneğin bir okuma etkinliğinin başarılı olması, verilen metnin öğrencilerin düzeyi, yaşı, metnin uzunluğu gibi faktörlere bağlıdır ve ideal olan öğrencilerin otantik metin okumasıdır (Koban Koç, 2015, s. 170). Özgün dil malzemelerinin, öğrencinin hedef dildeki yeterlilik ve bilgi düzeyine uygun olarak seçilmesi halinde, bu kişilerin hedef dile yönelik iletişim becerilerinin geliştirilmesi mümkün olabilir (Durmuş, 2013, s. 1302). Pedagojik amaçlara uygun seçilmiş öykünün, yaygın kullanım alanına sahip özgün öğretim materyallerinin başında geldiği söylenebilir.

⁴ Bu çalışmalar için bk. (Bakan, 2012; Kutlu, 2015; Eroğlu, 2015; Gürler, 2017; Kaymaz, 2018; Süner, 2018; Erdem İpek, 2018; Aktan, 2019; Yaşar, 2019; Yayan, 2019; Ay, 2020; Kutlu, 2021).

Bu çalışmada uyarlanmış herhangi bir öykü değil, özgün bir öykü kullanılmıştır. Çalışmanın amacı; Türk edebiyatının 1960 kuşağı, önemli öykü yazarlarından biri olan Muzaffer İzgü'nün *Bando Takımı* kitabında yer alan “Vergi İtirazı Nasıl Yapılır?” öyküsünün girişindeki bir bölümün C1 düzeyi için Todorov'un öykü çözümleme yöntemi kullanılarak yabancı dil olarak Türkçe derslerinde nasıl kullanılabileceğini göstermektir. Böylece Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin öykü unsurlarının özelliklerini fark ederek okuduklarını anlamalarına ve eleştiri yapabilmelerine yardımcı olmayı hedeflenmektedir.

Bir dersin planlanmasında en temel ve belirleyici karar dersin sonunda öğrencilerin ne öğreneceğinin önceden belirlenmesidir. Buradaki hedefi belirleyen de dersin amacıyla uyumlu kazanımlardır; dolayısıyla, öğretim materyali olarak seçilen metnin bu kazanımları gerçekleştirmedeki rolü ön plana çıkar (Yazıcı, 2017, s. 547). Bu nedenle bu öykünün incelenmesinde hem Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metnine (D-AOBM) hem de Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programındaki (TMV) kazanımlardan yararlanılmıştır. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninin tamamlayıcı cildinde edebiyat alanına serbest zaman etkinliği olarak okuma, yaratıcı metinlere (edebiyat dâhil) yönelik kişisel görüşleri ifade etme, yaratıcı metinleri (edebiyat dâhil) çözümleme ve eleştirme olmak üzere üç yeni ölçek eklenmiştir (D-AOBM, 2020, s. 29). Yaratıcı metinleri (edebiyat dâhil) çözümleme ve eleştirme konusunda farklı eserler arasında karşılaştırma yapma, bir esere yönelik gerekçelendirilmiş görüş sunma, kullanılan tekniklerin etkinliği de dâhil olmak üzere bir eserin özelliklerini eleştirel olarak değerlendirme olmak üzere üç anahtar kavram üzerinde durulur (D-AOBM, 2020, s. 112).

C1 Düzeyi için yaratıcı metinlerle ilgili kazanımlar şunlardır:

Serbest zaman etkinliği olarak okuma:

- Belli bölümleri yeniden okuyabilmesi ve dilerse kaynak araçlara ulaşabilmesi koşuluyla çeşitli edebî metinleri okuyabilir ve fark edip takdir edebilir.
- Dilin standart biçiminde veya aşına olduğu bir ağzında üretilmiş çağdaş edebî ve kurgu olmayan metinleri, biraz zorluk yaşayarak ve örtük anlam ve fikirleri fark edip takdir ederek okuyabilir.

Yaratıcı metinlere (edebiyat dâhil) yönelik kişisel görüşleri ifade etme:

- Eserin belli özelliklerine tepkisini ana hatlarıyla ortaya koyarak ve bu özelliklerin önemini açıklayarak bir esere yönelik kişisel yorumlamasını ayrıntılı şekilde betimleyebilir.
- Bir eserdeki bir karaktere yönelik kişisel yorumlamasını (karakterin psikolojik/duygusal durumu, eylemlerinin güdülere ve bu eylemlerin sonuçları) ana hatlarıyla belirtebilir.

Yaratıcı metinleri (edebiyat dâhil) çözümleme ve eleştirme:

- Farklı dönem ve türlerden edebî eserleri de içeren geniş çeşitlilikteki metinlerin eleştirel olarak değerini takdir edebilir.
- Bir eserin, kendi türüne ait gelenekleri ne ölçüde benimsediğini değerlendirebilir.
- Bir eserin okuru hangi yollarla içine çektiğini (ör. beklentiler oluşturup bunları altüst ederek) betimleyebilir ve yorumlayabilir.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnindeki tanımlayıcılar esas alınarak Türkiye Maarif Vakfı (TMV) tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda da anlatisallık öykü türü ile kendini göstermektedir. Doğrudan öykü türü ve öyküleyici anlatıma yönelik yer verilen kazanımlar C1 düzeyinde aşağıda görüldüğü gibidir:

Öyküleyici/edebî metinlerde anlatıcıyı ve bakış açısını belirler.

- Öyküleyici/edebî metinlerde yer alan kişilerin özelliklerini belirler.
- Öyküleyici/edebî metinlerdeki temel çatışmayı/çatışmaları belirler.
- Öyküleyici/edebî metinlerin yapı unsurlarını ve işlevlerini belirler.
- Öyküleyici/edebî metinlerin tema, konu ve ana duygusunu belirler.
- Öyküleyici/edebî metinlerde anlatıcıyı ve bakış açısını belirler (TMV, 2020, s. 77).

Uygulama Örneği: Vergi İtirazı Nasıl Yapılır?

Muzaffer İzgü'nün "Vergi itirazı nasıl yapılır?" öyküsü köyden şehre gelen, çiftçi olan Dursun'un vergi itirazında bulunarak her yıl ödemek zorunda olduğu 200 lira vergiden kurtulmak için dilekçe yazdırması ile başlar ve yanlış anlaşılmalara silsilesi ile bunu yapamamasını konu alır. Bu öykünün ikinci/yabancı dil öğretimi için seçilme nedeni Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde (2020) belirtilen yaratıcı metinlere (edebiyat dâhil) yönelik kişisel görüşleri ifade etme bölümünde "Eserin boyutları ile kendi deneyimleri arasında ilişkiler kurma" maddesidir. Öykünün içinde geçen bir şeyi nasıl yapacağını bilmemek, doğru iletişim kurmak, yanlış anlaşılma ve önyargılar yabancı dil öğrencilerinin karşılaşabileceği problemlerdir. Bu nedenle kendi hayatlarıyla da bağlantılar kurarak hem öykünün içindeki derin anlamı hem de kendi hayatlarında yaşadıkları/yaşayabilecekleri problemlere karşı neler yapabileceklerini düşünme imkânı sunması açısından içerik olarak uygun bir öyküdür. Ayrıca günlük konuşma dilindeki farklı söylemlerin, kibarlık/kabalık stratejilerinin, cümle yapılarının ve noktalama işaretlerinden üç noktanın kullanım alanlarını fark ettirecek özellikler taşıması da bu metnin seçilme nedenlerindendir. Bu öykü için C1 düzeyinin seçilme nedeni

ise Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (2020) Yaratıcı metinleri (edebiyat dâhil) çözümleme ve eleştirme ölçeğinde belirtilen “C1 seviyesinde çözümleme daha hassas hâle gelir, eserin okuru içine alma şekli, ne ölçüde geleneksel olduğu veya ironi kullanıp kullanmadığı ile ilgilenilir.” (D-AOBM, 2020, s. 112) açıklamasıdır. Ayrıca İzgü’nün öykülerinin anlaşılabilirliği için çok kapsamlı bir kültür, yaşayış, gündem, toplum, siyaset ve siyasi kişilerin bilgisinin olması gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminde mizahi öğelerin kullanımı son yıllarda popüler bir kanal olsa da mizah evrensel bir kavram ya da olay dışında yapıldığında, yabancılar tarafından anlaşılması güç bir halde olacaktır (Mercan, 2018, s. 125). Mizahı ve ironiyi toplumsal eleştiri yapmak için kullanan bir yazar olan Muzaffer İzgü’nün B1 ve B2 seviyelerinde anlaşılması mizah ve ironi nedeniyle daha zor olacağından C1 seviyesi tercih edilmiştir. Öykünün girişindeki bölümün alınma nedeni ise öğrencilerle öykünün sonunu ilk aşamada paylaşmamak, merak duygusu yaratmak içindir.

Metni Anlama ve Çözümleme

Todorov’un öykü çözümlemesinde anlatının üç görünüşü vardır (Erden, 2010, ss. 125-126):

1. Anlamsal görünüş (içerik)
2. Sözdizimsel görünüş (yapısal birimler ve bileşimleri)
3. Sözel görünüş (öyküde özellikle kullanılmış sözcük, sözcük öbeği ve bunların işleyişleri)

Kısa öykünün bütünü bir tümce olarak gören Todorov’a göre, bu tümcenin içinde tek tek eylemler ve eylemler dizisi vardır. Sözdizimi kurallarına benzeyen kurallar ise söz konusu eylem ve eylem dizilerinin oluşmasını yönlendirir.

Aşağıda belirtilen eşbiçim kümelerini öykünün biçimbirim düzeyindeki bileşimleri olarak göstermektedir (Erden, 2010, ss. 96-99).

Eşbiçim kümeleri-Öykü Düzeni

Ad: Karakterler

Sıfat: Karakterleri niteleyen sözcük ve sözcük öbekleri

Eylem: Karakterlerin gerçekleştirdikleri eylemler

Sözdizim düzeyi Öykü düzeni

Sıfat+Ad Niteleyici + karakter

Ad+yüklem Karakter + eylem

1. Anlamsal Görünüş (İçerik)

Öyküden alınan parçanın anlamsal içeriği şöyledir:

Köyden yeni gelmiş olan Dursun, vergi itirazı yapmak için arzuhalciye dilekçe yazdırır. Dilekçesini yazdırdıktan sonra dilekçesini Vergi Müdürlüğüne götürürken susadığı için gazoz içmek ister ancak büfenin önünde ayağı kayıp yere düşer. Etrafındaki kişiler ona yardım eder ve eczaneye götürürler. Eczanede başı sarılan Dursun, başı sargılı bir şekilde korkarak vergi binasına girer. Vergi Müdürünün odasına girdiğinde hiçbir şey söylemeyip bekler ve onu sonradan fark eden müdür Dursun'un başındaki sargı nedeniyle yanlış geldiğini düşünür, okuma yazma bilmediği için kızarak alt kattaki Sağlık Müdürlüğüne yönlendirir. Sağlık Müdürünün odasına girdiğinde de bekler ve müdür yine onu azarlayarak devlet hastanesine yönlendirir. Hastaneye gittiğinde de dilekçesini alan memur dilekçeye bakmadan onu gitmesi gerektiğini düşündüğü yere yönlendirir.

2. Sözdizimsel Görünüş (Yapısal Birimler ve Bileşimleri)

Metni çözümleme için “Vergi itirazı nasıl yapılır?” (İzgu, 1993) öyküsünde önce kişilerin, sonra kişileri niteleyen sıfatların ve sonrasında da eylemlerin tespit edilmesi gerekir. Kişilerin adı, nasıl betimlendiği, hangi eylemlerle tanıtıldığı öğrenciye gösterilir.

Kişiler: Bu öyküden alınan bölümde kişiler; arzuhalci, Dursun, gazozcu, bir yığın vatandaş, Vergi Müdürü, Sağlık Müdürü, memur, kapıcılar olmak üzere belirlenir.

Kişileri niteleyen özellikler: Kişilerin niteleyici sıfatlarına bakıldığında Dursun “vatandaş” ve “köyden yeni gelmiş vatandaş Dursun”, Sağlık Müdürü ise “Ak giysilerinin içinde Sağlık Müdürü koltuklara kurulmuş” olarak nitelenir. Bunun dışında diğer kişileri betimleyen sıfatlar bulunmamaktadır.

Kişilerin gerçekleştirdikleri eylemler ise şunlardır:

Dursun

... öyle bir susadı, öyle bir susadı ki, ...gazoz içmek istedi / ... birden ayağı kaydı, ... iki seksen yuvarlandı. / ... sımsıkı yapışmıştı elindeki dilekçeye. / ...on beş lira para saymıştı / ...kâğıdı elinde vardı ...korkarak girdi içeriye. / ...merdivene yöneldi, yukarıya çıktı, odacının birine sordu/ ...kapının yanına yaklaştı, iki tıklattı, şapkasını eline aldı, yavaşça açtı /...durdu bekledi.../ salladı, geri geri yürüdü, geri geri kapıdan çıktı, merdivenleri inmeye başladı.../ katın önüne geldi. / kapıyı tıklattı. / bekledi açıldı... / Bir zaman dineldi / ...durdu... / selamını verdi, geri geri çıktı odadan, kapıyı yavaşça kapattı, şapkasını başına geçirdi. / Hastaneye vardı,

...memura uzattı dilekçesini...

Bir yığın vatandaş

Hemen koştular, ...ayağa kaldırdılar. / bir koluna girdi, / ...eczaneye götürdüler.

Eczacı

...sargı bezi sardı kafasına, şişliği yok etti. / ...bant da yanağının üzerine oturttu.
/ “Haydi geçmiş olsun.” dedi...

Kapıcılar

... sağı solu belli olmazdı, ...patates gibi haşlardı.

Vergi Müdürü

...kafasını kaldırdı önündeki dosyadan, ... baktı vatandaş Dursun’un yüzüne.../
... tepesi attı müdürün.

Sağlık Müdürü

... bir şeyler tartışıyordu.../ ... gördü onu müdür. /...elinden dilekçesini aldı, ...
yüzüne baktıktan sonra. / ... diye yazdı... Uzattı dilekçeyi/ ...Dursun’a bağırdı.

Memur

...döner sermayenin fişini kesiyor, ...evraklara numara konduruyor, makbuz
kesiyordu.../

...beş lira aldı fiş verdi, ...spor parası aldı, ...kapıyı işaret etti:

Bu öyküden alınan bölümde niteleyici + karakter öbeklerinden çok karakter +eylem olarak Dursun’un özellikleri ön plana çıkarılmıştır. Dursun’un yaptığı eylemlere bakıldığında düşmesi, farklı müdürlüklere gitmesi ve burada fark edilmeyi beklemesi, bunu yaparken de şapkasını eline alması, geri geri çıkması gibi davranışlarla müdürlere gösterdiği saygı belirtilir. Öykü boyunca ana karakter olduğu için en çok Dursun eylemde bulunmuştur. Bir yığın vatandaş ve eczacı Dursun’a yardımcı olurken müdürler, memur ve kapıcıların kızıp bağırma eylemleri ön plana çıkarılmıştır.

3. Sözel Görünüş (Öyküde Özellikle Kullanılmış Sözcük, Sözcük Öbeği ve Bunların İşleyişleri)

3.1. Zaman İçinde Süreklilik Gösteren İlişkiler

Öykünün girişinde belirtilen ilk zamansal unsur “Arzuhalci dilekçesini yazdıktan sonra” ifadesidir. Öykünün alınan bu bölümünde tek bir gün içinde geçen zaman anlatılır. Olayların birden geliştiği “o anda”, “hemen” zarfları ile gösterilirken; “sonra” ile olayların arka arkaya sıralanışı gösterilir ve “biraz”, “bir zaman”, “bir iki saniyecik” ile de Dursun’un bekleme süreleri verilir, aynı eylemlerin farklı müdürlere karşı tekrarlandığı gösterilir.

Örnek:

İşte ne olduysa o anda oldu... / Hemen koşular... / ...hemen karşıdaki eczaneye götürdüler/ ...hemen kapıdaki memura uzattı dilekçesini...

Sonra bir bant da yanağının üzerine oturttu. / Neden sonra müdür kafasını kaldırdı önündeki dosyadan.../ Neden sonra gördü onu müdür. / ...şöyle bir Dursun'un yüzüne baktıktan sonra.

Biraz bekledi açıldı.../ Bir zaman dineldi vatandaş Dursun. / Keşke durmasaydı oracıkta vatandaş Dursun, durdu işte bir iki saniyecik orada...

3.2. Sebep-Sonuç Belirten Mantık İlişkileri

Dursun'un vergi binasına girmeden önce kayıp düşmesi yanlış anlaşılmalara sebebiyet verir. Vergi itirazının nasıl yapılacağını bilmemesi, saygısızlık yapmak istememesi ve korkması da kendini ifade edememesine neden olur. Bu yüzden karşısına çıkan yetkili kişiler tarafından azarlanır ve ne deniliyorsa düşünmeden yapar.

3.3. Belirli Mekanlarda Gerçekleşen İlişkiler

Arzuhalciye dilekçesini yazdırdıktan sonra büfenin yanında yere düşer ve eczaneye giderek başını sardırması, olayın yanlış anlaşılmasına neden olur. Sonrasında ise resmî kurumların bulunduğu binada Vergi Müdürlüğü ve Sağlık Müdürlüğü katında kendini ifade edemez, üstüne azarlanır ve yanlış yönlendirilir. Başlı sarılı olduğu için hastaneye yönlendirilir. Hastanede de memura kendini ifade edemediği için yine yanlış anlaşılır.

Karakterlerin birbiriyle yüz yüze gerçekleştirdikleri konuşmalarda kullandıkları eylem sözcükleriyle, onları nitelemek için kullanılan eylem sözcüklerinin birbirine koşut ve birbirini tamamlayıcı nitelikte oldukları görülmektedir (Erden, 2010, s. 138). Metindeki duygu ve düşünce aktarımlarına bakıldığında arzuhalcinin, eczacının, bir yığın vatandaşın ve müdürlerin düşünceleri doğrudan aktarılırken Dursun'un düşünceleri iç monolog olarak aktarılır.

Arzuhalci

"Bunu alıp Vergi Müdürlüğüne götüreceksin, oradan vergi itiraz komisyonuna havale ettireceksin. Tamam vergini düşürürler..." dedi.

Bir yığın vatandaş

"Aman kardeşim n'oldu?" dediler.

Eczacı

"Haydi geçmiş olsun." dedi...

Vergi Müdürü

“Hay Allah yahu.” dedi. “Şu millet ne zaman okuma yazmayı öğrenecek?..”

“Yanlış geldin yanlış.” dedi. “Sağlık Müdürlüğü bizim bir alt katımızda... Haydi oraya in...Sağlık Müdürlüğüne gelen, hooop buraya, tövbe tövbe...”

Sağlık Müdürü

“Ama beyefendi.” diyordu tam karşısındaki adam. “Yok efendim yok.” diyordu.

“Ne duruyorsun be, yazdık işte oraya. Devlet Hastanesine gideceksin...”

Hastane memuru

“Nah oraya gideceksin...”

Dursun

İçinden, “Belki vergi itirazı böyledir, ne bilirim ben.” dedi.

İçinden, ne bilirim ben, dedi. Vergiye itiraz da amma zormuş ha, demek işin içinde hastane de var?

Vatandaş Dursun yine içinden, ne bilirim ki ben, varıp gidek hele, dedi.

Arzuhalcinin dilekçeyi yazdıktan sonra vergi itirazını nereye ve nasıl yapacağını bilmeyen Dursun’a ne yapacağını söylediği ilk konuşma cümlesinden itibaren Dursun’un etrafındakiler tarafından yönlendirilmeye ihtiyaç duyduğu ve karşısındaki kişilerin emir kipiyle daha çok konuştukları dikkat çeker. Bu konuşmalara Dursun tarafından cevap verilmemesi, diyalog olmaması kendisini karşısındaki kişi ile eşit görmediğini, bilmediği için de susmayı tercih ettiğini gösterir. Kendini işi nedeniyle Dursun’dan üstün gören kişilerin aynı zamanda Dursun’a kaba ifadelerle kızdıkları, ne yapması gerektiğini söyledikleri görülür. Sağlık Müdürünün odasındaki kişiyle konuşurken “beyefendi”, “efendim” gibi kelimelerle Dursun ile konuşurken kullandığı “Ne duruyorsun be, yazdık işte oraya. Devlet Hastanesine gideceksin...” şeklindeki kaba ve emrivaki tutumu arasındaki karşıtlık aslında müdürün üslubunu kişiye göre ayarladığını gösterir. Halkın sesinin duyulduğu “Aman kardeşim n’oldu?” sorusu öyküden alınan parça boyunca Dursun’a yöneltilen sorulardan biridir, halkın merakını ve yardımcı olma isteğini gösterir. Ancak burada bile Dursun’un sesi duyulmaz. Aktarım cümlelerinde geçen sorulardan biri de Vergi Müdürünün sorduğu “Şu millet ne zaman okuma yazmayı öğrenecek?..” sorusudur. Bu soru retorik bir soru olup cevabı beklenmez ve azarlamak için kullanılır. Öyküde Dursun’un sesi sadece içinden “ne bilirim ben” ifadesi tekrarlanarak kendine olan güvensizliğini, cahilliğini vurgulamak için kullanılır. Öyküde tanrısal bakış açısı kullanılmıştır, bu nedenle anlatıcının sesi ve Dursun’a yaklaşımı da kullanılan “Akıllı pek ermezdi öyle şeylere...”, “Vatandaş Dursun ne bilsindi Sağlık Müdürlüğünü, bilmem neyi?..” ifadeleriyle Dursun’un bilgisizliğini tutumuyla yansıtır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, ikinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde edebî metin kullanımının pedagojik işlevselliği, Muzaffer İzgü'nün "Vergi İtirazı Nasıl Yapılır?" adlı öyküsünün C1 düzeyinde Todorov'un anlatı çözümleme yöntemi çerçevesinde incelenmesi yoluyla ortaya konulmuştur. Yapılan çözümleme sonucunda, öykünün yalnızca dilsel unsurların öğretimi için değil; aynı zamanda anlatı yapısının kavranması, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi ve kültürel bağlamın yorumlanması açısından da işlevsel bir materyal olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada özellikle kişiler, kişileri niteleyen sıfatlar ve karakter-eylem ilişkilerinin yoğunluğu, zaman ve mekân örgüsünün sistematik ilerleyişi ve söylem özelliklerinin C1 düzeyindeki öğrencilerin yaratıcı metinleri çözümleme ve eleştirme kazanımlarıyla örtüştüğü belirlenmiştir. Bu bağlamda anlatı çözümleme yaklaşımının, öğrencilerin metni yüzeysel anlamın ötesinde kavramalarına ve metindeki örtük anlamları fark etmelerine katkı sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öyküdeki yanlış anlaşılma, iletişim eksikliği ve güç ilişkileri gibi temaların, yabancı dil öğrencilerinin kendi deneyimleriyle ilişkilendirilebilecek evrensel durumlar içerdiği; bu yönüyle metnin kültürlerarası farkındalık geliştirme potansiyeli taşıdığı görülmüştür. Dolayısıyla çalışma, özgün/otantik bir öykünün düzeye uygun pedagojik tasarımla ikinci/yabancı dil sınıflarında etkili biçimde kullanılabileceğini göstermektedir.

Bununla birlikte çalışmanın uygulama boyutunun sınıf ortamında ölçme-değerlendirme verileriyle desteklenmemiş olması sınırlılık olarak değerlendirilmektedir. Sunulan çözümleme modeli kuramsal ve örnekleyici nitelikte olup öğrenci başarısına doğrudan etkisi deneysel olarak test edilmemiştir.

Bu çalışmadan hareketle aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

İkinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde edebî metin kullanımı yalnızca okuma etkinliği olarak değil; çözümleme, tartışma ve eleştiri temelli görevlerle bütüncül bir öğretim tasarımına dönüştürülmelidir.

Todorov'un anlatı çözümleme yöntemi gibi yapısal yaklaşımlar, özellikle C1 ve üzeri düzeylerde yaratıcı metinleri çözümleme kazanımlarıyla ilişkilendirilerek sistematik biçimde uygulanabilir.

Gelecek çalışmalarda benzer anlatı çözümleme uygulamaları sınıf ortamında deneysel ya da yarı deneysel desenlerle test edilmeli; ön test-son test uygulamalarıyla öğrenci başarısına etkisi nicel verilerle ortaya konulmalıdır.

Metindilbilim, söylem çözümlemesi ve anlatıbilim verilerinin Yabancı Dil Olarak Türkçe materyal geliştirme sürecine entegrasyonu üzerine uygulamalı araştırmalar artırılmalıdır.

Sonuç olarak bu çalışma, ikinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öykü kullanımının yalnızca dil öğretimi değil, aynı zamanda eleştirel ve kültürel yeterlik gelişimi açısından da sistematik biçimde ele alınması gerektiğini ortaya koymakta; anlatı çözümleme temelli uygulamaların bu alanda yapılacak yeni araştırmalara yön gösterici olabileceğini göstermektedir. Öykülerin gerek dilsel müdahalelerle düzeye uygun hâle getirilmesi gerekse otantik metinlerin ikinci/yabancı dil sınıflarında kullanımı oldukça önemli bir konudur. Bu konuda farklı kuramsal verilerden yararlanarak özgün çalışmalar ortaya koymak gerekmektedir.

Kaynakça

- Aktan, F. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adivar'ın Himmet Çocuk Hikâyesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Çanakkale.
- Aşçı, Y. ve Topçu Tecelli, N. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma ve Yazma Becerisi Geliştirmeye Yönelik Öykü Kullanımı. *HÜTAD Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (32), 203-220.
- Aşkın Balcı, H. (2018). *Metindilbilimin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.
- Ay, S. (2020). *Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sait Faik Abasıyanık'ın 'Birtakım İnsanlar' Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- Babae, R. ve Yahya, W. R. B. W. (2014). Significance of Literature in Foreign Language Teaching. *International Education Studies*, 7(4), 80-85.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel"* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Bibby, S. ve McIlroy, T. (2013). Literature in Language Teaching: What, Why, and How. *TheLanguage Teacher*, 37(5), 19-21.
- Bilgiç, B. (2021). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi. İstanbul.
- Brinker, K. (1992). *Linguistische textanalyse*. Berlin.
- Brumfit, C. ve Carter, R. (Ed.). (1986). *Literature and Language Teaching* (C. 289). Cambridge University Press.
- Carter, R. (2007). Literature and Language Teaching 1986-2006: A Review. *International Journal of Applied Linguistics*, 17(1), 3-13.
- Carter, R. ve Long, M.N. (1991). *Teaching Literature*. Harlow: Longman.

- Collie, J, Slater, S. (1987). *Literature in the Language Classroom* (2. bs.). Cambridge: Cambridge University Press.
- D-AOBM. (2020). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme* (Tamamlayıcı Cilt). Millî Eğitim Bakanlığı. (2001). 16.01.2023 tarihinde https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_cefr_tr.pdf adresinden erişildi.
- Daskalovska, N. ve Dimova, V. (2012). Why Should Literature be used in the Language Classroom?. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 46, 1182-1186.
- Demirel, İ. F. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi. İstanbul.
- Duke, C. R. (1974). Teaching the Short Story. *The English Journal*, 63(6), 62-67.
- Durmuş, M. (2013). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1291-1306.
- Erdem İpek, M. (2018). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Erden, A. (2010). *Kısa Öykü ve Dilbilimsel Eleştiri*. Bizim Büro Yayınevi.
- Erkaya, O. R. (2005). Benefits of Using Short Stories in the EFL Context. *Online Submission*, 8, 38-49.
- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Gajdusek, L. (1988). Toward Wider Use of Literature in ESL: Why and How. *TESOL Quarterly*, 22, 227-257
- Günay, V. D. (2007). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual.
- Gürler, H. (2017). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi. Konya.
- İzgi, M. (1993). *Bando Takımı*. Bilgi Yayınevi.
- Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi. Ankara.
- Khatib, M., Rezaei, S. ve Derakhshan, A. (2011). Literature in EFL/ESL Classroom. *Englishlanguage Teaching*, 4(1), 201-208.

- Koban Koç, D. (2015). Türkçenin Yabancı/İkinci Dil Olarak Öğretiminde Beceri Öğretimi. A. Sarıçoban (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Metodolojisi* içinde (ss. 157-188). Anı Yayıncılık.
- Kutlu, A. (2015). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Kutlu, A. (2021). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Peyami Safa'nın Öykülerinin A2 Seviyesine Uyarlanması* [Basılmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Lazar, G. (1993). *Literature and Language Teaching: A Guide For Teachers and Trainers*. UK: Cambridge University Press.
- Littlewood, W. (2000). Literature in the School Foreign-Language Course. C.J. Brumfit ve R.A. Carter (Ed.), *Literature and Language Teaching* içinde (ss. 177-183) Oxford: Oxford University Press.
- Maley, A. ve Prowse P. (2013). Reading. B. Tomlinson (Ed.), *Applied Linguistics and Materials Development* içinde (ss. 165-182). Continuum International Pub. Group. Doi: <https://doi.org/10.5040/9781472541567>
- Marckwardt, A. H. (1978). *The Place of Literature in the Teaching of English as a Second Language*. University Press of Hawaii.
- Marquardt, W. F. (1967). Literature and Cross-Culture Communication in the Course in English for International Students. *The Florida Foreign Language Reporter*, 5(2), 9-10.
- Marshall, M. (1979). Love and Death in Eden: Teaching English Literature to ESL Students. *TESOL Quarterly*, 13, 331-337.
- McConochie, J. (1985). "Musing on the Lamp-Flame": Teaching a Narrative Poem in a College-Level ESOL Class. *TESOL Quarterly*, 19, 125-136.
- McKay, S. (1982). Literature in the ESL Classroom. *Tesol Quarterly*, 16(4), 529-536.
- Mercan, Ö. (2018). *Muzaffer İzgü Öykülerindeki Söylem Biçiminin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Uygunluğu* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Oster, J. (1985). The ESL Composition Course and the Idea of a University. *College English*, 47, 66-76.
- Oster, J. (1989). *Seeing with Different Eyes: Another View of Literature in the ESL Class*. Oxford: Oxford University Press.
- Özmen, C. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması* [Basılmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Öztokat, N. T. (2005). *Yazınsal Metin Çözümlemesinde Kuramsal Yaklaşımlar*. İstanbul: Multilingual Yayınları.

- Pourkallhor, O. ve Kohan, N. (2013). Teaching Reading Comprehension Through Short Stories in Advance Classes. *Asian Journal of Social Sciences & Humanities*, 2(2), 52-60.
- Povey, J. (1979). The Teaching of Literature in Advanced ESL Classes. M. Celce-Murcia ve L. McIntosh (Ed.), *Teaching English as a Second or Foreign Language* içinde (ss. 162-186). Rowley, MA: Newbury House.
- Spack, R. (1985). Literature, Reading, Writing, and the ESL Student. *TESOL Quarterly*, 19, 703-72.
- Süner, R (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskiçi Örneği* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Türker, F. (1991). Using Literature in Language Teaching. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(6). 299-305.
- Türkiye Maarif Vakfı. (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı*. İstanbul: Matsis Matbaa.
- Widdowson, H. (1979). *Explorations in Applied Linguistics*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın Pazarlık Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi. Kütahya.
- Yayan, H. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskiçi ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. Nevşehir.
- Yazıcı, N. (2017). Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar: Öğretim Yöntemi Olarak Soruların Niteliği ve Kullanımı. *Turkish Studies*, 12(17), 535-560.